

AZYLOVÁ POLITIKA

Cílem azylové politiky EU je poskytnout každému státnímu příslušníkovi třetí země, který žádá o mezinárodní ochranu v některém členském státě, přiměřený status a zajistit dodržování zásady jejich nenavracení. Za tímto účelem Unie usiluje o vytvoření společného evropského azylového systému.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

- Ustanovení čl. 67 odst. 2 a článku 78 a 80 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).
- Ustanovení článku 18 Listiny základních práv Evropské unie.

CÍLE

Cílem EU je rozvíjet společnou politiku týkající se azylu a doplňkové a dočasné ochrany s cílem poskytnout každému státnímu příslušníkovi třetí země, který potřebuje mezinárodní ochranu, přiměřený status a zajistit dodržování zásady jejich nenavracení. Tato politika musí být v souladu se Ženevskou úmluvou o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 a protokolem k této úmluvě ze dne 31. ledna 1967. SFEU ani Listina základních práv neobsahují definici pojmu „azyl“ či „uprchlík“, avšak oba dokumenty se odvolávají přímo na Ženevskou úmluvu a na protokol k této úmluvě.

VÝSLEDKY

A. Pokrok dosažený v rámci Amsterodamské a Niceské smlouvy.

Dřívější mezivládní spolupráce v oblasti azylu byla do institucionálního rámce EU začleněna Maastrichtskou smlouvou z roku 1993. Rada jakožto hlavní subjekt měla Komisi zapojit do své činnosti a informovat Parlament o svých podnětech v oblasti azylu. Soudní dvůr Evropské unie neměl v otázkách azylu žádnou pravomoc.

Amsterodamská smlouva, která vstoupila v platnost v roce 1999, svěřila orgánům EU nové pravomoci k vytváření právních předpisů v oblasti azylu na základě zvláštního institucionálního mechanismu – pětiletého přechodného období, během něhož by Komise a členské státy sdílely právo podnětu a Rada by po konzultaci s Parlamentem přijímala rozhodnutí jednomyslně, přičemž ve zvláštních případech získal pravomoc také Soudní dvůr Evropské unie. V Amsterodamské smlouvě je rovněž stanoveno, že po dokončení této první pětileté fáze by Rada mohla rozhodnout o uplatnění běžného postupu spolurozhodování, s tím, že by měla svá rozhodnutí napříště přijímat kvalifikovanou většinou. Rada o tom rozhodla koncem roku 2004 a postup

spolurozhodování (nyní označovaný jako řádný legislativní postup) se uplatňuje od roku 2005.

V říjnu roku 1999 byl přijat program z Tampere, v jehož rámci Evropská rada rozhodla, že zavedení společného evropského systému by mělo probíhat ve dvou fázích: přijetí společných minimálních norem v krátkodobém horizontu by mělo vést k vytvoření společného postupu a jednotného postavení osob, jimž byl udělen azyl, který by platil v dlouhodobém horizontu v celé Unii.

To vyústilo v letech 1999–2004 v tzv. „první fázi“ společného evropského azylového systému, během níž byla stanovena kritéria a postupy pro stanovení, který členský stát je příslušný k posuzování žádosti o azyl (a jež nahradila mezinárodní/mezivládní Dublinskou úmluvu z roku 1990), a vytvořena databáze evropského systému pro porovnávání otisků prstů žadatelů o azyl (Eurodac) pro uchovávání a porovnávání údajů o otiscích prstů. Rovněž definuje společné minimální normy, jimiž se členské státy musejí řídit v souvislosti s přijímáním žadatelů o azyl, stanovuje kvalifikaci pro mezinárodní ochranu a povahu poskytované ochrany a zavádí postupy pro přiznávání a odnímání postavení uprchlíka. Další právní předpisy se vztahovaly na dočasnou ochranu v případě hromadného přílivu uprchlíků.

Haagský program v listopadu 2004 vyzval k tomu, aby byly nástroje a opatření pro druhou fázi přijaty do konce roku 2010, a zdůraznil, že EU má překročit rámec minimálních norem a vytvořit jednotné azylové řízení poskytující společné záruky a zajišťující jednotné postavení osob, jimž byl udělen azyl. V Evropském paktu o přistěhovalectví a azylu přijatém v roce 2008 byla tato lhůta prodloužena do roku 2012.

B. Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva, jež vstoupila v platnost v prosinci 2009, změnila situaci přeměnou opatření v oblasti azylu, která spočívala v posunu od stanovení minimálních norem k vytvoření společného systému zajišťujícího jednotné postavení osob, jimž byl udělen azyl, a jednotné postupy.

Tento společný systém musí zahrnovat následující prvky:

- jednotný azylový status,
- jednotný status doplňkové ochrany,
- společný režim dočasné ochrany,
- společný postup při udělování a odnímání jednotného azylového statusu nebo statusu doplňkové ochrany,
- kritéria a mechanismy pro určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti,
- normy týkající se podmínek pro přijímání žadatelů,
- partnerství a spolupráci se třetími zeměmi.

Od přijetí Lisabonské smlouvy je zásada solidarity a spravedlivého rozdělení odpovědnosti mezi členské státy, včetně finančních dopadů, výslovně stanovena také v článku 80 SFEU. Postup EU v oblasti azylu by v případě nutnosti měl zahrnovat

i vhodná opatření určená k tomu, aby bylo zajištěno naplňování této zásady v praxi. Smlouva rovněž výrazně změnila postup rozhodování v otázkách týkajících se azylu a jako běžný postup zavedla spolurozhodování. Výrazně se navíc zlepšila soudní kontrola ze strany Soudního dvora Evropské unie. O rozhodnutí o předběžné otázce může nyní požádat kterýkoli soud v členském státě, tedy nikoli už jen vnitrostátní soud nejvyššího stupně, jak tomu bylo dříve. Soudnímu dvoru EU to umožnilo ve větší míře rozvíjet judikaturu v oblasti azylu.

Dne 10. prosince 2009 přijala Evropská rada Stockholmský program na období 2010–2014, který potvrzuje „cíl vytvoření společného prostoru ochrany a solidarity na základě společného azylového postupu a jednotného statusu osob, kterým byla přiznána mezinárodní ochrana“. Poukazuje se v něm především na nezbytnost prosazovat skutečnou solidaritu s členskými státy, které jsou vystaveny obzvláště silným tlakům, a na ústřední úlohu nového Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO).

Ačkoli Komise předložila své návrhy pro druhou fázi společného evropského azylového systému již v letech 2008–2009, jednání postupovala pomalu. „Druhá fáze“ společného evropského azylového systému tak byla přijata po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, přičemž důraz se od minimálních norem posunul ke společnému azylovému řízení na základě jednotného statusu ochrany.

C. Hlavní platné právní nástroje a současné úsilí o reformu

S výjimkou přepracované [směrnice o podmínkách přiznání azylu](#), která vstoupila v platnost v lednu 2012, vstoupily další přepracované legislativní akty ([nařízení o Eurodacu](#), [nařízení Dublin III](#), [směrnice o podmínkách přijímání](#) a [směrnice o azylovém řízení](#)) v platnost až v červenci 2013, což znamenalo, že k jejich opožděnému provedení v právu členských států v polovině července 2015 došlo v době, kdy vyvrcholila migrační krize. Evropská rada v červnu roku 2014 vymezila v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva [strategické směry pro legislativní a operativní plánování](#) (viz článek 68 SFEU) na další roky vycházející ze [sdělení Komise](#) z března 2014 a pokroku, jehož bylo dosaženo v rámci Stockholmského programu. Zdůrazňuje se v nich, že plné provedení společného evropského azylového systému ve vnitrostátním právu a jeho účinné uplatňování jsou absolutní prioritou.

S ohledem na migrační tlak od roku 2014 zveřejnila Komise v květnu 2015 [Evropský program pro migraci \(4.2.3.\)](#), v němž navrhla několik opatření k řešení tohoto tlaku, mimo jiné přístup založený na registračních střediscích (tzv. hotspotech) zahrnující úřad EASO, Evropskou agenturu pro pohraniční a pobřežní stráž (dříve Frontex) a Agenturu Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol), jenž se uplatňuje na místě ve spolupráci s členskými státy v přední linii a jehož cílem je rychle zjistit totožnost příchozích migrantů, zaregistrovat je a sejmout jim otisky prstů. Přístup založený na registračních střediscích má také přispívat k uplatňování nouzových relokačních mechanismů celkem u 160 000 osob, které potřebují mezinárodní ochranu. Tyto mechanismy byly navrženy Komisí s cílem pomoci Itálii a Řecku a po konzultaci s Parlamentem byly přijaty Radou dne [14. a 22. září 2015](#). Rozhodnutí Rady později potvrdil Soudní dvůr EU v [rozsudku](#) ze dne 6. září 2017. Relokací se rozumí mechanismus, jímž se má v praxi uplatňovat zásada solidarity a spravedlivého

rozdělení odpovědnosti stanovená v článku 80 SFEU. Míra relokace je však [nižší, než se předpokládalo](#), a k relokaci tedy dochází pomalu.

V Evropském programu pro migraci jsou stanoveny rovněž další kroky k reformě společného evropského azylového systému, jež byly předloženy v květnu a červenci 2016 ve dvou balíčcích legislativních návrhů a které byly ve volebním období, jež skončilo v květnu 2019, projednány v Parlamentu a v Radě, aniž by došlo k přijetí legislativního aktu, jelikož v Radě byly některé dokumenty blokovány, ev. bylo pozastaveno zpracování dalších dokumentů z důvodu zablokování souvisejících dokumentů. Účelem souboru legislativních podnětů je zlepšit mj. společný evropský azylový systém (CEAS) navržením přímo použitelných nařízení místo směrnic (s výjimkou podmínek přijímání příslušníků třetích zemí, jež zůstanou v podobě směrnice, a tudíž musejí být převedeny do vnitrostátního práva). Tento soubor se týká následujících oblastí:

- Opatření ke zjednodušení, upřesnění a zkrácení [azylového řízení](#) s cílem poskytnout žadatelům o azyl společné záruky a stanovit přísnější pravidla proti zneužívání, včetně společného seznamu bezpečných zemí původu, jež byl původně uveden v [samostatném nařízení](#). Výbor Evropského parlamentu pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE) přijal svou [zprávu](#) dne 25. dubna 2018.
- Toho, kdo splňuje podmínky pro přiznání mezinárodní ochrany (viz [směrnici o podmínkách přiznání azylu](#)), přičemž cílem je dosáhnout větší jednotnosti, pokud jde o míru uznaných žádostí o azyl a formy ochrany, včetně přísnějších ustanovení postihujících druhotný pohyb žadatelů a povinného přezkumu postavení i u osob s postavením uprchlíka. Výbor LIBE přijal svou [zprávu](#) dne 15. června 2017.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanovují normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepřacované znění) ([přepřacovaná směrnice o podmínkách přijímání](#)) nahradila směrnicí Rady 2003/9/ES, kterou se stanovují minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl, z první fáze. Cílem přepřacované směrnice je zajistit důstojné jednotnější normy týkající se podmínek jejich přijímání, jako je přístup k bydlení, potravinám, oblečení, zdravotní péči (včetně lékařské a psychologické péče), vzdělávání nezletilých a přístup k zaměstnání za určitých podmínek. Dne 13. července 2016 Komise předložila [legislativní návrh](#) týkající se reformy přepřacované směrnice o podmínkách přijímání. Dne 25. dubna 2017 přijal výbor LIBE [zprávu](#) k legislativnímu návrhu Komise.
- Reformy [dublinkého nařízení](#), které stanovuje kritéria pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu (v zásadě první země vstupu). Návrh ponechává v platnosti nynější kritéria dublinkého systému a doplňuje je o korekční přidělovací mechanismus, aby ulevil nepřiměřeně zatíženým členským státům. Výbor LIBE přijal svou [zprávu](#) dne 19. října 2017.
- Revize [databáze otisků prstů žadatelů o azyl Eurodac](#), jež tuto databázi rozšířila o osobní údaje státních příslušníků třetích zemí, kteří nepodalí žádost o mezinárodní ochranu, ale v EU pobývají nelegálně, a umožnila získat přístup do této databáze donucovacím orgánům a jež umožnila snímat otisky prstů dětem od

šesti let věku s cílem usnadnit vyhledávání a slučování rodin. Výbor LIBE přijal svou [zprávu](#) dne 30. května 2017.

- Přeměny úřadu EASO z podpůrné agentury EU na plnohodnotnou [Agenturu Evropské unie pro azyl](#) (EUAA), jež bude odpovídat za hladké fungování společného evropského azylového systému, zajistí jednotnější posuzování žádostí o azyl v celé EU a sledování operačního a technického uplatňování práva Unie, včetně poskytování pomoci členským státům v podobě odborné přípravy pro jejich odborníky. Parlament přijal svou [zprávu](#) dne 8. prosince 2016 a v polovině června 2017 bylo dosaženo obecné prozatímní dohody s Radou. Dne 12. září 2018, zatímco byla prozatímní dohoda z června 2017 stále pozastavena, přijala Komise [pozměněný návrh](#) nařízení o Agentuře Evropské unie pro otázky azylu a zrušení nařízení (EU) č. 439/2010. Tento pozměněný návrh obsahuje některá ujasnění, zejména pokud jde o provozní úkoly Agentury Evropské unie pro azyl, a zaměřuje se na uvedení určitých ustanovení dočasné dohody o této agentuře do souladu s novým návrhem nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráží Frontex (současně navrženým v září 2018) a na další prohloubení spolupráce těchto dvou agentur. Výbor LIBE pozměněný návrh dne 10. prosince 2018 zamítl a trval na uzavření prozatímní dohody jakožto jediného pevného základu nového mandátu agentury.
- [Rámce Unie pro přesídlování](#), v němž by byla stanovena společná pravidla EU pro přijímání státních příslušníků třetích zemí, kteří potřebují mezinárodní ochranu, včetně finanční podpory pro úsilí členských států o jejich přesídlení, čímž by doplnil nynější účelově vytvořené multilaterální a národní programy pro přesídlování těchto osob. Výbor LIBE přijal svou [zprávu](#) týkající se uvedeného návrhu dne 12. října 2017. Dne 13. června 2018 bylo mezi Parlamentem a Radou dosaženo prozatímní dohody ohledně hlavních prvků nařízení.
- Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími ([směrnice o poskytování dočasné ochrany](#)), která byla vypracována aby rámec pro zvládnutí nečekaného hromadného přílivu vysídlených osob a poskytování okamžité ochrany těmto osobám. Cílem této směrnice je omezit rozdíly v politice členských států spojené s přijímáním vysídlených osob a se zacházením s nimi v případě jejich hromadného přílivu a prosazovat také solidaritu mezi členskými státy. Přestože od doby jejího vypracování došlo několikrát k významnému přílivu uprchlíků do EU, nebyla tato směrnice nikdy uplatněna v praxi, a to v důsledku požadavku jednomyslného rozhodnutí Rady, její vágní terminologie a napětí mezi členskými státy v Radě kvůli rozdělení příslušné zátěže.

Aby se pozastavená reforma společného evropského azylového systému pohnula kupředu, vydala Komise dne 23. září 2020 [nový pakt o migraci a azylu](#). Jeho cílem je usilovat o nastolení nové rovnováhy mezi zodpovědností a solidaritou. Komise navrhuje začlenit azylové řízení do celkového řízení migrace a spojit jej s předběžným prověřováním žadatelů o azyl a jejich navrácením. Navrhuje toto:

- Změnou svého návrhu nařízení o azylovém řízení z roku 2016 nové řízení na hranicích, v jehož rámci by se status migrantů stanovoval rychle při příjezdu a který by zahrnoval také řízení o navrácení migrantů na hranicích ([pozměněný návrh nařízení o azylovém řízení](#)).
- Postup předvstupního prověřování, jenž by se měl vztahovat na všechny příslušníky třetích zemí, kteří jsou přítomni na vnějších hranicích a kteří nesplňují podmínky pro vstup, nebo na osoby po vylodění po pátracích a záchranných operacích ([návrh nařízení o předvstupním prověřování](#)).
- Prostřednictvím [návrhu nařízení o řízení azylu a migrace](#) společný rámec, který by měl zajistit, aby problém příjezdu nelegálních migrantů nemuselo řešit pouze několik málo členských států, ale všechny. Komise navrhuje několik nových prvků, pokud jde o stanovení odpovědnosti za vyřizování žádostí o azyl, a nový mechanismus solidarity, který by se zaměřoval na přemísťování žadatelů (zejména pokud jde o výrazný podíl migrantů vylodujících se po pátracích a záchranných operacích na moři) a na sponzorování jejich návratu. Komise v souladu s tím stáhla svůj návrh Dublinského nařízení z roku 2016, jelikož jeho prvky byly začleněny do nařízení o řízení azylu a migrace.
- [Nařízení o řešení krizových situací a zásahů vyšší moci](#), jež by umožnilo řešit výjimečné situace masového přílivu příslušníků třetích zemí, kteří přicházejí do EU nelegálně, aby tak měly členské státy flexibilní možnost reagovat v krizové situaci a aby byla zajištěna možnost úpravy systému solidarity uvedeného v nařízení o řízení azylu a migrace v době krize. Komise v souladu s tím stáhla svůj [návrh na mechanismus přemísťování migrantů v době krize z roku 2015](#).
- [Pozměněný návrh nařízení o databázi Eurodac z roku 2016](#) předpokládá její modernizaci a vytvoření databáze, která by podpořila společný rámec pro azyl, přesídlování a nelegální migraci, včetně návratových opatření, a která by byla zcela interoperabilní s databázemi pro správu hranic.

Komise navíc navrhuje, aby se navázalo na dosažený pokrok, pokud jde o zbývající dokumenty, přičemž doporučuje Parlamentu a Radě, aby v případě směrnice o podmínkách přiznání azylu, směrnice o podmínkách přijímání, Agentury Evropské unie pro otázky azylu a rámce Unie pro znovusídlování a přijímání migrantů z humanitárních důvodů postupovaly co nejrychleji. A konečně ve svém [doporučení týkajícím se zákonných možností ochrany v EU](#) doporučuje Komise, aby členské státy v roce 2021 dostály svým nesplněným závazkům z roku 2020 týkajícím se přesídlování migrantů, a vyzývá je, aby zavedly další možnosti přijímání migrantů z humanitárních důvodů, jako je slučování rodin, obecní nebo soukromé sponzorské systémy a doplňkové možnosti týkající se vzdělávání a práce, a aby je využívaly.

D. Vnější rozměr

Zastřešujícím rámcem pro vnější migrační a azylovou politiku EU je Globální přístup k migraci a mobilitě, který Komise přijala v roce 2011. V rámci tohoto přístupu, který vychází z jasně stanovených priorit, je určeno, jakým způsobem EU vede politický dialog se zeměmi mimo EU a jak s nimi spolupracuje. Tento přístup je součástí celkové vnější činnosti EU a týká se také rozvojové spolupráce. Mezi jeho hlavní cíle patří lepší

organizace legální migrace, předcházení nelegální migraci a boj proti ní, maximalizace dopadu migrace a mobility na rozvoj a podpora mezinárodní ochrany.

Evropská rada a Turecko uzavřely v březnu 2016 dohodu, jejímž cílem je omezit tok nelegálních migrantů do Evropy přes Turecko. Podle [prohlášení EU a Turecka](#) by všichni noví nelegální migranti a žadatelé o azyl, kteří přicházejí z Turecka na řecké ostrovy a jejichž žádost o azyl byla prohlášena za nepřipustnou, měli být navraceni zpět do Turecka. Navíc by za každého Syřana navraceného do Turecka měl být jiný Syřan přesídlen do EU výměnou za další uvolnění vízového režimu pro turecké občany a částku 6 miliard EUR pro nástroj pro uprchlíky v Turecku, jež mají být poskytnuty do konce roku 2018. Podle [zprávy Komise o pokroku při provádění evropského programu pro migraci](#) ze dne 16. října 2019 se hraje uvedené prohlášení i nadále klíčovou úlohu při zajišťování účinného řešení problému, který migrace představuje ve východním Středomoří. Ve zprávě se nicméně zdůrazňuje, že Turecko v současnosti čelí rostoucímu přílivu migrantů, a to v důsledku přetrvávající nestability v širším regionu, přičemž pomoc EU poskytuje prostřednictvím nástroje pro uprchlíky v Turecku spravujícího prostředky v hodnotě 6 miliard EUR životně důležitou podporu lidem v nouzi.

Na celosvětové úrovni přijalo v září 2016 Valné shromáždění OSN jednomyslně [Newyorskou deklaraci pro uprchlíky a migranty](#), přelomovou politickou deklaraci zaměřenou na zlepšení reakce mezinárodního společenství na rozsáhlý pohyb uprchlíků a migrantů i na vleklou situaci týkající se uprchlíků. V roce 2018 tak byly přijaty dva globální pakt, a sice pakt o uprchlících a pakt o jiných migrantech. V Newyorské deklaraci je stanoven rámec pro komplexní reakci na situaci uprchlíků vymezující konkrétní opatření ke zmírnění tlaku na hostitelské země, zvýšení soběstačnosti uprchlíků, rozšíření přístupu k řešením ve třetích zemích a podpoře takových podmínek v zemích původu, které by umožnily uprchlíkům bezpečný a důstojný návrat. Valné shromáždění OSN na základě těchto čtyř kritérií dne 17. prosince 2018 potvrdilo [globální pakt o uprchlících](#).

E. Finanční prostředky dostupné pro azylovou politiku

Hlavním nástrojem financování oblasti azylu je v rozpočtu EU Azylový, migrační a integrační fond ([AMIF](#)). Rozpočet tohoto fondu na období 2014–2020 byl nedávno navýšen z 3,31 na 6,6 miliardy EUR. V příštím dlouhodobém rozpočtu EU na období 2021–2027 byly finanční prostředky v rámci nového azylového a migračního fondu znovu navýšeny, a to na 9,9 miliard EUR, mimo jiné s cílem řídit migraci, azyl a integraci účinným a humánním způsobem, a zahrnují finanční podporu poskytovanou členských států za projevení solidarity tím, že zajistí přesídlení a přemístění migrantů. Finanční prostředky jsou přidělovány i z dalších nástrojů financování EU, jako je Evropský sociální fond (ESF) ([2.3.2](#)), Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD) ([2.3.9](#)) a Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) ([3.1.2](#)), a to především na podporu integrace uprchlíků a migrantů, ačkoli výše jim přidělených finančních prostředků se nevyúčtovává samostatně podle jednotlivých rozpočtových položek, a proto není jasná.

Podobně došlo k navýšení původního rozpočtu úřadu [EASO \(vznikající Agentury EU pro azyl\)](#) na období 2014–2020 ze 109 na 456 milionů EUR. Aby Komise byla v budoucnu připravena poskytnout plnou operační podporu na azylové řízení, navrhuje

se v novém víceletém finančním rámci na období 2021–2027 rozpočet ve výši 1,22 miliardy EUR.

V rozpočtu EU, ale mimo rámec VFR, existují svěřenské fondy pro vnější opatření, jako je:

- nouzový svěřenský fond EU pro Afriku (5 miliard EUR vyčleněných na původní pětileté období), jehož mandát byl prodloužen do konce roku 2021 a který má pomoci africkým zemím při řízení migrace a ochraně hranic,
- regionální svěřenský fond EU (v jehož rámci byly od jeho zřízení v roce 2014 uvolněny 2,2 miliardy EUR) vytvořený v reakci na krizi v Sýrii, jehož působnost byla také prodloužena do konce roku 2021 a jehož funkci by měl v rámci VFR na období let 2021–2027 převzít nástroj pro reakci EU na krizi v Sýrii, a dále
- nástroj pro uprchlíky v Turecku (3 miliardy EUR na období 2016–2017 a 3 miliardy EUR na období 2018–2019, přičemž obě tyto částky byly v plném rozsahu přislíbeny a smluvně přiděleny, a téměř 4 miliardy EUR uvolněné na projekty, které budou financovány nejpozději do poloviny roku 2025). V červenci 2020 souhlasila EU, že v rámci tohoto nástroje vyčlení na humanitární podporu 485 milionů EUR, aby bylo zajištěno prodloužení stávajících programů do konce roku 2021.

A konečně byl do VFR na období let 2021–2027 do okruhu „Sousedství a svět“ (98,4 miliardy EUR na celý okruh) začleněn Evropský rozvojový fond (ERF), který stál dosud mimo rozpočet. Tento fond se zaměřuje na vymýcení chudoby a dosažení cílů Agendy pro udržitelný rozvoj 2030, v posledních letech je však v rostoucí míře využíván k financování reakce na otázky migrace.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Evropský parlament vždy v souladu s právními závazky Unie důrazně prosazoval společný evropský azylový systém. Parlament rovněž vyzval k omezení nelegální migrace a k ochraně zranitelných skupin obyvatel.

[Usnesení ze dne 12. dubna 2016](#) k situaci ve Středomoří a nutnosti uceleného přístupu EU k migraci nabízí přehled hlavních postojů a obav Parlamentu v oblasti azylu.

Parlament v něm vyzývá k zaručení spolehlivého a spravedlivého řízení, které by se účinně provádělo a které by se zakládalo na zásadě nenavracení uprchlíků. Zdůrazňuje, že je nezbytné vyhnout se snižování úrovně ochrany žadatelů o azyl nebo kvality jejich přijímání a zajistit rovnoměrnější rozdělení zátěže, kterou nesou státy na vnějších hranicích EU. Vyzývá členské státy, aby využívaly stávajících možností vydávat humanitární víza, a domnívá se, že osoby žádající o mezinárodní ochranu by měly mít možnost požádat o evropské humanitární vízum na kterémkoli konzulátu nebo velvyslanectví, a proto vyzývá ke změně vízového kodexu Unie. Podle Parlamentu je nezbytné podniknout další kroky, aby se zajistilo, že společný evropský azylový systém bude skutečně jednotný. Proto je zapotřebí provést komplexní hodnocení jeho uplatňování. Parlament upozorňuje na význam vzájemného uznávání nejen zamítavých, ale také kladných rozhodnutí o udělení azylu mezi členskými státy.

Klade důraz na skutečnost, že zadržení žadatelů by mělo být prováděno pouze za výjimečných a jasně daných podmínek a že by mělo existovat právo na odvolání proti zadržení k soudu.

Během volebního období 2014–2019 vypracoval Evropský parlament jakožto spolutvůrce právních předpisů vyjednávací postoj ke všem legislativním návrhům týkajícím se reformy společného evropského azylového systému, jež byly předloženy ve dvou balíčcích v květnu a červenci 2016. Rada nebyla schopna zaujmout postoj pro jednání s Parlamentem mj. o přepracovaném znění dublinského nařízení a nařízení o azylovém řízení, což vrhá stín na práci na dalších návrzích týkajících se reformy společného evropského azylového systému.

Pokud jde o vztahy se třetími zeměmi, Parlament vyzval v rámci [globálního přístupu k migraci a mobilitě](#) k intenzivnějšímu úsilí v oblasti budování kapacit a činnosti spojené s přesídlováním žadatelů o azyl, která by měla být prováděna společně se třetími zeměmi, na jejichž území se nachází velké množství uprchlíků. Parlament zastává názor, že spolupráce se třetími zeměmi musí být zaměřena na řešení základních příčin nelegálních migračních toků osob do Evropy.

Parlament může také podávat žalobu na neplatnost právních předpisů u Soudního dvora Evropské unie. Tento nástroj byl úspěšně použit (viz [rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 6. května 2008](#)) ke zrušení ustanovení týkajících se podmínek schvalování společného seznamu třetích zemí považovaných v Evropě za bezpečné země původu a bezpečné třetí země podle směrnice Rady 2005/85/ES.

Další informace k tomuto tématu:

- [Migrace v Evropě](#)
- [Migrační krize v Evropě](#)
- [Přistěhovalecká politika EU](#)

Marion Schmid-Drüner
12/2020

